

MOMENTET "SKALL"

- en utmaning i fullständig signalkontroll

Bruksmomentet "skall", mer formellt kallat "ljudgivning", är ett moment där ekipagets signalkontroll sätts på prov. För högsta betyg är det viktigt att få hunden att skälla med god intensitet på första kommandot, samtidigt som ljud vid fel tillfälle ger stora betygsneddrag.

TEXT: JENNY WIBÄCK FOTO: MARIA EVALDSSON

För många hundar är "skallet" ett vanligt förekommande och självförstärkande beteende, medan det hos andra individer kan finnas väldigt långt bak i repertoaren. Utmaningen att få den fullständiga signalkontrollen mellan intensiv ljudgivning och fullständig tystnad kan dock bli lika stor för förarna till båda dessa ytterligheter av personlighetstyper hos hund.

HITTA LJUDET

En viktig grund i momentet är att få hunden att skälla "frimodigt". Oftast är det lättast att locka fram detta ur någon form av frustration – till exempel kan man på ett lekfullt sätt reta hunden lite med en åtråvärd belöning på ett sätt så att hunden inte riktigt når den. Arrangera miljön så att du inte på något sätt behöver hämma hunden i dess försök att komma åt sin belöning, för du vill ju att hunden verkligen tar i och försöker. Hos hundar som inte är "lättskallade" kan det ta tid innan den testar just skallet och då behöver den vara fri att prova alla möjliga beteenden fram till dess. Av den anledningen bör du undvika att först kommendera hunden sitt och därefter skall, utan börja istället med hunden i "ledig" position så att den känner sig helt fri att prova sig fram. Många hundar behöver komma upp i riktigt hög aktivitetsnivå för att hitta skallet. En hjälp kan vara om även du som förare går upp i lite halvgalen aktivitet. Om inte intensiv lek räcker till, så försök trigga hunden ytterligare – till exempel genom att ställa dig på en stol med favoritleksaken så att hunden inte når, eller smita in med leksaken bakom en dörr som du stänger till lite löst efter dig. Så snart hunden gör en tendens att få fram ett ljud, så ska den direkt få den åtråvärda belöningen.

DO AS I DO-METODEN

En metod som fått lite genomslagskraft på senare tid är "do as I do-metoden" vilket i korthet går ut på att hunden imiterar förarens beteende. På ett konkret beteende som "skall" kan detta fungera alldeles utmärkt.

Du kan också prova att ta hjälp av en annan hund som redan

UTFÖRANDE

Hunden sitter i fotposition och momentet inleds med att hunden ska sitta helt tyst och stilla vid sidan. Efter cirka sju sekunder ska hunden kommenderas att skälla. Efter ytterligare cirka sju sekunder säger tävlingsledaren till föraren att avbryta ljudgivningen. I elitklassen repeteras detta utförande ytterligare en gång.

kan skall. Ha en belöning som är åtråvärd för båda hundarna och kommendera "skall" varpå belöningen tillfaller den hund som skäller först. I början blir det förstas endast den hunden som kan beteendesignalen sedan tidigare, men det är inte ovanligt att novisen snabbt hänger på.

INTENSITETEN ÄR VIKTIG

Så snart du har lyckats förmedla till din hund att det är skallet du är ute efter, så är det viktigt att smyghöja kriterierna så att du tidigt får in den – för tävlingsmomentet – viktiga intensiteten. I denna träning sätts såväl din kriteriesättning som din tajming på prov. En grundregel är att tajma din belöning när hunden tänker på att skälla. Det är otroligt lätt hänt att belöna efter ett skall – när den tänker på att tystna – istället för under ett skall.

Försök att ställa in din egen tränarhjärna på att du ska belöna "ta i" snarare än själva ljudet. Var noga med att ständigt variera belöningspunkten så att du inte fastnar på två eller tre skall. Hinner du inte belöna innan hunden tystnar, så gå tillbaka till att trigga fram mer och fler skall i lite frustration. Tänk på att det kan gå betydligt lättare om du även i detta skede har hunden i "fri position".

För att du verkligen ska få den intensitet du eftersträvar på tävling, så kör gärna 20 skall i stöten på träning. På så vis vänjer du tidigt hunden vid att den ska skälla länge och mycket efter kommandot "skall".

SKÄLLA SITTADES

När din hund kan skälla intensivt – till exempel 20 skall i stöten på första försöket när du säger "skall" – så kan det vara läge att

försöka få fram samma beteende när hunden sitter. Försök att se "sitta och skälla vid sidan" som ett beteende som ska formas fram i flera steg. Tänk att ni successivt ska bygga in denna position som en del i den roliga "skall-leken" ni just har startat.

Titta på din hund när den skäller – i vilket läge skäller den som mest intensivt? Var har den blicken och hur vill den helst vara placerad i förhållande till dig. Försök att successivt närma dig din tävlingsmässiga position. Slutmålet kan anpassas lite efter din hund – till exempel kan avståndet mellan dig och hunden samt din blickriktning spela stor roll i sammanhanget. Här får du prova dig fram!

Många hundar vill gärna hoppa upp mot föraren när de skäller eller åtminstone "studsar" med framtassarna, vilket kan kosta en del poäng. Prova dig fram med din belöningsplacering – en del hundar sitter väldigt still om de har en extern belöning på en viss punkt – det kan vara framför er, bakom er vid sidan eller mellan framtassarna. Tänk hela tiden att det viktiga är att få fram det önskade beteendet i någon form och att du från det läget successivt kan plocka bort hjälperna.

En annan modell är att låta hunden ha framtassarna på något när den skäller – till exempel en tråkloss eller en stor boll – så att du på så vis får in en större kroppsmedvetenhet i momentet.

TYST-KOMMANDO

Tyst-kommandot är vanligtvis väldigt enkelt att träna in. Var därför noggrann med att du har intensiv ljudgivning enligt din målbild innan du avbryter med "tyst". En enkel variant med hög chans för lyckande är att betinga signalen "tyst" genom att servera hunden en belöning i direkt anslutning till ordet. Genom att du då lär hunden att "tyst" betyder "nu kommer det en godis" så kommer den snabbt att stänga munnen i förväntan. Därefter varierar du belöningspunkten så att hunden snabbt lär sig att orka vänta på belöningen. Räkna sekunderna och vänj hunden gärna vid några sekunders längre tystnad på träning än på tävling för att säkra en god uthållighet även under svårare förhållanden. För att behålla intensiteten i skallet – ge bara "tyst-signal" när du är säker på att hunden är på väg att skälla igen. Annars kommer du snart få en hund som skäller allt glisare.

TÄVLINGSRUTIN

För många hundar är det till hjälp om uppgiften "skall" inte kommer som en ren överraskning och en tydlig momentrutin

är då att föredra. Detta är särskilt viktigt att tänka på i moment som börjar likadant som andra moment. Har du hunden på fotkommando då du ställer upp för ljudgivning, så kan det ju i hundens värld lika gärna vara ett fotgående eller ett nedläggande som ska startas.

En väldigt tydlig rutin kan vara att framkalla något skall innan man ställer upp på startpunkten tillsammans med sin hund. För laddade hundar kan detta "startljud" göra att den inledande tystnaden blir för svår och då kan du välja något som talar om för hunden att momentet "skall" ska genomföras, men utan att den får utföra själva skällandet. Du kan välja precis vad som helst – det viktiga är att du alltid, såväl på träning som på tävling, gör samma sak innan ni utför övningar där hunden ska skälla.

BETINGA TÄVLINGSLEDARENS "AVBRYT"

Många tappar poäng på att hunden slutar skälla på tävlingsledarens kommendering (oftast "avbryt") och inte på förarens "tyst". Detta gör att ljudgivningen uppfattas som gles eftersom hunden "tappar takten" i skällandet och onödiga poäng försvinner.

För att bibehålla intensiteten ända fram till ditt eget kommando för "tyst", så kan du lära hunden att tävlingsledarens "avbryt" betyder "skäll mer". Eftersom du inte på förhand kan veta exakt vilket ordval tävlingsledaren kommer göra, så kan det vara idé att lära hunden att när tävlingsledaren (träningsskompisen) pratar, så lönar det sig att skälla mer. Detta kan vara svårt inledningsvis och en hjälp kan då vara att träningsskompisen också ger din signal för "skall". Så småningom kan du låta kompisen säga andra ord och fokusera på att belöna hunden för att den fortsätter skälla, oavsett vad som händer runt omkring.

Parallellt med denna motbetingning är det viktigt att du undviker att åtlyda tävlingsledaren på träning. Varje gång du gör som tävlingsledaren säger så lär du hunden vissa beteenden på tävlingsledarens signaler och då kommer tjuvstarterna som ett brev på posten.

Men du behöver samtidigt inte vara alltför rädd för tjuvstarter på träning – det betyder ju bara att hunden verkligen vill utföra sin uppgift. Utmaningen ligger i att hitta den perfekta balansen fram till tävlingsdagen och då är goda grunder i detta moment en hund som blir precis lika förväntansfull när du säger "skall" som när du säger "tyst". □

Dragkamp innan skall.

Fotposition innan skall.

Innan skall kan du locka med leksak.